

سرانجام ارتشبد اویسی فرمانده نظامی کودتای نوژه

۱۹ تیر ۱۳۹۳ ساعت ۱۲:۴۵

غلامعلی اویسی از زمره نخستین افسران عالیرتبه متواری رژیم پهلوی بود که با سرمایه سرویس‌های اطلاعاتی غرب فعالیت‌های تروریستی علیه حکومت اسلامی را از خاک عراق و ترکیه آغاز کرد.

غلامعلی اویسی فرزند غلامرضا در سال ۱۲۹۷ در شهر قم به دنیا آمد. پدرش زارع و خرده مالک بود.

پس از طی تحصیلات مقدماتی در سال ۱۳۰۹ وارد دبیرستان نظام تهران شد و در سال ۱۳۱۵ پس از اخذ دیپلم به دانشکده افسری رفت و دو سال بعد با درجه ستوان دومی وارد ارتش شد.

او در دوران دانشکده افسری با محمدرضا پهلوی ولیعهد وقت دوست و همدوره بود و همین دوستی و آشنایی موجبات ترقی اکثر دانشجویان آن دوره از جمله قره‌باغی، فردوست، اویسی، جم و مین‌باشیان را فراهم کرد.

اویسی طی سالهای ۱۳۳۱-۱۳۱۷ فرماندهی گروهان، گردان و آموزشگاه گروهبانی لشکر ۲، ریاست شعبه بازرسی دژبان مرکز و فرماندهی هنگ ۵۲ دژبان را عهده‌دار بود و در سال ۱۳۳۲ فرمانده هنگ ۱۶ تیپ کازرون گردید. وی پس از اخذ درجه سرهنگی، دوره دانشگاه جنگ تهران و دوره ستاد فرماندهی را در آمریکا با درجه ممتاز سپری کرد و در تهران فرمانده تیپ شد.

سال ۱۳۳۶ با چهار سال توقف در درجه سرهنگی، سرتیپ شد این در حالی بود که حداقل زمان ارتقا از درجه سرهنگی به سرتیپی هفت سال بود. سال بعد به ریاست ستاد لشکر گارد منصوب شد و پس از یک سال فرمانده لشکر گارد شد.

درجات سرلشکری و سپهبدی را در همین سمت دریافت کرد. اویسی در شهریور ۱۳۴۴ به فرماندهی ژاندارمری کل کشور منصوب شد و طی هفت سال تصدی، باعث توسعه و تغییرات بسیار زیادی در آن سازمان شد که از جمله می‌توان به انفکاک اداره نظام وظیفه و اداره مرزبانی از ارتش و ایجاد سازمانی به نام پلیس راه تحت نظر ژاندارمری اشاره کرد. دوران فرماندهی وی بر ژاندارمری، مصادف با برخوردهای مرزی بین مرزبانی و نظامیان عراقی و همچنین واقعه سیاهکل بود. ۲

سال ۱۳۴۸ به درجه ارتشبدی نائل شد و در زمره متنفذین ارتش قرار گرفت و ۳ سال بعد به فرماندهی نیروی زمینی منصوب

شد و تا دی ماه ۱۳۵۷ این سمت را در اختیار داشت. سال ۱۳۵۷ با اوج‌گیری انقلاب اسلامی و تظاهرات مردم و بحرانی شدن اوضاع کشور، دولت شریف امامی در تهران و یازده شهر دیگر حکومت نظامی اعلام کرد و فرماندهی نظامی پایتخت را به او ایسی واگذار کرد. ۳

ارتشبد او ایسی در مقام فرماندهی نظامی تهران موجب شهادت بسیاری از مردم در روز ۱۷ شهریور یا جمعه سیاه شد. پس از برکناری شریف امامی از ریاست دولت، او ایسی در صدد تشکیل دولت نظامی برآمد ولی قرعه به نام ارتشبد ازهارى افتاد و او ایسی علاوه بر مشاغل نظامی خود سرپرست وزارت کار شد ولی آن هم دوامی نداشت و دی ماه ۱۳۵۷ پس از سقوط کابینه ازهارى به بهانه معالجه از ایران خارج شد و تقاضای بازنشستگی کرد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، آمریکا که منافع خود را در منطقه در خطر می‌دید با طرح تجاوز نظامی عراق به ایران و همچنین کودتای نوژه با تجهیز و تقویت مخالفان نظام اسلامی در صدد براندازی این نظام نوپا برآمد.

غلامعلی او ایسی از زمره نخستین افسران عالی‌رتبه متواری رژیم پهلوی بود که با سرمایه سرویس‌های اطلاعاتی غرب فعالیت‌های تروریستی علیه حکومت اسلامی را از خاک عراق و ترکیه آغاز کرد. رهبر شاخه نظامی کودتای نوژه سرهنگ دوم بازنشسته ژاندارمری محمدباقر بنی‌عامری از همکاران فعال و نزدیک او ایسی بود.

او ایسی در آستانه کودتای نوژه ارتباطات خود را با کشورهای ذینفع تغییر نظام در ایران افزایش داد. او با انور سادات رئیس‌جمهور مصر و صدام حسین رئیس‌جمهور عراق و مقامات آمریکایی از جمله الکساندر هیگ، وزیر امور خارجه آمریکا، ملاقات و در زمینه آخرین هماهنگی‌های لازم مذاکره کرد. ۵

ریچارد برت تحلیل‌گر غربی در نیویورک تایمز مورخ ۱۸ ژوئن ۱۹۸۰ به نقل از ارتشبد فراری او ایسی می‌نویسد: «انفجاری در شرف تکوین است، شکی نیست که رژیم تهران روزهای آخر خود را سپری می‌کند». همچنین رادیو صدای آزاد ایران، به عنوان بلندگوی ارتشبد او ایسی در خاک عراق برای تهاجم تبلیغی - روانی علیه مردم ایران و برای تشجیع مخالفان به ویژه تحریک عوامل کودتا و تأمین ارتباط سریع با آنان از طریق پیام رمز فعالیت می‌کرد. همکاری در کودتای نافرجام نوژه در سال ۱۳۵۸ از جمله آخرین فعالیت‌های نظامی وی بود. او ایسی در هیجدهم بهمن ۱۳۶۲ در پاریس به قتل رسید.

منابع: ۱. حسین فردوست، ظهور و سقوط سلطنت پهلوی، ج ۲، تهران: اطلاعات، ۱۳۶۹، ص ۴۴۶-۴۴۵.

۲. باقر عاقلی، شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران، ج ۱، تهران: نشر گفتار، نشر علم، ۱۳۸۰، ص ۲۴۴-۲۴۵.

۳. برات دهمرده، دولت بختیار و تحولات انقلاب اسلامی، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳، ص ۲۸-۳۲.

۴. محمدرضا سرابندی، کودتای شب: نگاهی به کودتای نظامی پایگاه نوژه همدان، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳، ص ۱۵ .

۵. کودتای نوژه، تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، ۱۳۶۸، ص ۱۷۱.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۷۵۱۹/نوزده-کودتای-نظامی-فرمانده-اویسی-ارتشبد-سرانجام>